

УРОК 7

УЗАГАЛЬНЕННЯ

1. **Таблиця 1.** Значення і форми відмінків іменників однини та множини.
2. **Таблиця 2.** Відмінювання прикметників, порядкових числівників, займенників в однині.
3. **Таблиця 3.** Прикметники, прислівники.
4. **Таблиця 4.** Поєднання дієслів з іменниками.
5. **Таблиця 5.** Префікси до дієслів руху.
6. **Таблиця 6.** Узгодження числівників з іменниками.
7. **Таблиця 7.** Перехід прямої мови у непряму.

Таблиця 1 – Значення і форми відмінків іменників однини та множини

Хто?		Що?		
однина	множина	однина	множина	
Він	студент хлопець	студент <u>и</u> хлоп <u>ці</u>	журнал танець музей	журнал <u>и</u> тан <u>ці</u> музе <u>ї</u>
Вона	студентка мати Марія	студентк <u>и</u> матер <u>і</u> Мар <u>ії</u>	книга пісня аудиторія	книг <u>и</u> пісн <u>і</u> аудитор <u>ії</u>
Воно	хлоп'я дитятко телятко	хлоп'я <u>та</u> дитятка телятка	село море	сел <u>а</u> мор <u>я</u>

Родовий відмінок

Кого?		Чого?		
однина	множина	однина	множина	
Він	студент <u>а</u> хлоп <u>ця</u>	студент <u>ів</u> хлоп <u>ців</u>	журнал <u>у</u> зошит <u>а</u> тан <u>цю</u> музе <u>ю</u>	журнал <u>ів</u> зошит <u>ів</u> тан <u>ців</u> музе <u>їв</u>
Вона	студентк <u>и</u> матер <u>і</u> Мар <u>ії</u>	студенток матер <u>ів</u> Мар <u>ій</u>	книг <u>и</u> пісн <u>і</u> аудитор <u>ії</u>	книг пісень аудитор <u>ій</u>
Воно	хлоп'я <u>ти</u> дитя <u>тка</u> теля <u>тка</u>	хлоп'я <u>т</u> дитя <u>ток</u> теля <u>ток</u>	сел <u>а</u> мор <u>я</u>	сіл мор <u>ів</u>

Значення родового відмінка:

1. Назва власника (Я взяв книгу брата).
2. Частина цілого (Він купив чашку кави).
3. Назва діяча (Це музика композитора Бетховена).
4. Місце перебування (Я був у брата).
5. Час (Ми зустрілися 17 вересня до обіду).
6. Склад (Бутерброд був із хліба, масла та м'яса).
7. Відсутність, заперечення (У кімнаті немає студента. Не писати листа).
8. Належність (Там стоїть пам'ятник Шевченка).

Давальний відмінок

	Кому?		Чому?	
	однина	множина	однина	множина
Він	студент <u>ові</u> (студент <u>у</u>) хлопц <u>еві</u> (хлопц <u>ю</u>)	студент <u>ам</u> хлопц <u>ям</u>	інститут <u>у</u> музе <u>ю</u>	інститут <u>ам</u> музе <u>ям</u>
Вона	студент <u>ці</u> матер <u>і</u> Марі <u>ї</u>	студентк <u>ам</u> матер <u>ям</u> Марі <u>ям</u>	книз <u>і</u> пісн <u>і</u> аудитор <u>ії</u>	книг <u>ам</u> пісн <u>ям</u> аудитор <u>іям</u>
Воно	хлоп'ят <u>і</u> дитятк <u>ові</u> (дитятк <u>у</u>) телятк <u>ові</u> (телятк <u>у</u>)	хлоп'ят <u>ам</u> дитятк <u>ам</u> телятк <u>ам</u>	селу мор <u>ю</u>	сел <u>ам</u> мор <u>ям</u>

Значення давального відмінка:

1. Адресат (Писати листа мамі).
2. Вік (Вікторові (-у) 25 років).
3. Стан (Студентці погано).

Знахідний відмінок

	Кого?		Що?	
	однина	множина	однина	множина
Він	= Р.в.	=Р.в.	= Н.в.//Р.в. зошит (зошит <u>а</u>)	=Н.в.
Вона	студентк <u>у</u> матір Марі <u>ю</u>	=Р.в.	книг <u>у</u> пісн <u>ю</u> аудитор <u>ю</u>	=Н.в.
Воно	хлоп'я дитятк <u>о</u> телятк <u>о</u>	хлоп'ят дитятк теляток	=Н.в.	=Н.в.

Значення знахідного відмінка:

1. *Об'єкт дії* (Студент читає книжку. Студент узяв олівець (олівця). Він дав мені зошит (зошита)).
2. *Об'єкт думки* (Я часто думаю про матір).
3. *Місце, напрямок руху* (Ми ідемо в Одесу).

Орудний відмінок

	Ким?		Чим?	
	однина	множина	однина	множина
Він	студентом хлопцем	студентами хлопцями	журналом танцем музеєм	журналами танцями музеями
Вона	студенткою матір'ю Марією	студентками матерями Маріями	книгою піснею аудиторією	книгами піснями аудиторіями
Воно	хлоп'ям дитятком телятком	хлоп'ятами дитятками телятками	селом морем	селами морями

Значення орудного відмінка:

1. *Об'єкт дії* (Студент говорить із дівчиною).
2. *Спільність дії* (Ми працювали з друзями).
3. *Знаряддя дії* (Я люблю малювати фарбами).
4. *Місце дії* (Хлопці гуляли вулицею).
5. *Професія* (Я буду інженером).
6. *Місце (Де?)* (Лампа висить над столом, а сумка стоїть під столом).
7. *Зацікавленість, захоплення* (Вони захоплюються музикою).

Місцевий відмінок

	(У, в, на) кому ?		(У, в, на) чому?	
	однина	множина	однина	множина
Він	студентові (студенту) хлопцеві (хлопцю)	студентах хлопцях	журналі парку музеї	журналах парках музеях
Вона	студентці матері Марії	студентках матерях Маріях	книзі пісні аудиторії	книгах піснях аудиторіях
Воно	хлоп'яті дитяткові (-у) теляткові (-у)	хлоп'ятах дитятках телятках	селі морі	селах морях

Значення місцевого відмінка:

1. Місце перебування (Книга лежить на столі. На дівчині новий костюм).
2. Місце дії (Ми гуляли в парку).
3. Дата. (Студенти приїхали у вересні).
4. Час (Ми зустрілися о 13 годині).

Кличний відмінок

	істота		неістота	
	однина	множина	однина	множина
Він	студент <u>е</u> Микол <u>о</u> син <u>у</u> лікар <u>ю</u>	= Н.в.	інститут <u>е</u> сад <u>у</u> місяц <u>ю</u>	= Н.в.
Вона	студентк <u>о</u> мат <u>и</u> Марі <u>є</u> Натал <u>ю</u>	= Н.в.	книг <u>о</u> пісн <u>е</u> мрі <u>є</u>	= Н.в.

Значення кличного відмінка:

Звертання (Я звертаюсь до вас, Іване Івановичу! Дозвольте запитати, Маріє Петрівно!).

Вживання кличного відмінка:

1. Загальна назва + загальна назва
Кл.в. + Кл.в. (друже студенте!)
Кл.в. + Н.в. (друже студент!)
2. Загальна назва + ім'я
Кл.в. + Кл.в. (друже Миколо!)
3. Загальна назва + прізвище
Кл.в. + Н.в. (студенте Іваненко!)
4. Ім'я та по батькові
Кл.в. + Кл.в. (Миколо Івановичу, Маріє Петрівно!).

Таблиця 2 – Відмінювання прикметників, порядкових числівників, займенників однини

Відмінки	Він (воно)			Вона			
Н.в.	(який?)	новий цей перший мій	(яке?) нове це перше моє	(яка?)	нова ця перша моя		
Р.в.	(якого?)	нового цього першого мого	– ого –(ь)ого – ого – ого	(якої?)	нової цієї першої моєї	– ої – єї – ої – єї	
Д.в.	(якому?)	новому цьому першому моєму	– ому – (ь)ому – ому – єму	(якій?)	новій цій першій моїй	– ій – ій – ій – ій	
З.в.	(якого?) (який?)		=Р.в. =Н.в.	(яку?)	нову цю першу мою	– у – ю – у – ю	
О.в.	(яким?)	новим цим першим моїм	– им – им – им – їм	(якою?)	новою цією першою моєю	– ою – єю – ою – єю	
М.в.		(у, в, на)			(у, в, на)		
	(якому?)	новому цьому першому моєму (моїм)	– ому – (ь)ому – ому – єму	(якій?)	новій цій першій моїй	– ій – ій – ій – ій	

Таблиця 3 – Прикметники, прислівники

Прикметники		Прислівники	
який?	красивий (парк)	як?	красиво (співати)
яка?	красива (дівчина)		
яке?	красиве (місто)		
які?	красиві (квіти)		
Прикметник+іменник		Прислівник+дієслово	

Таблиця 4 – Поєднання дієслів з іменниками

Куди?	Де?	Звідки?
іти в, на, у+З.в їхати	бути жити	приїхати з(із)+Р.в. прийти
іти до+Р.в. їхати	вчитися у, в +М.в. відпочивати на працювати	прилетіти

Таблиця 5 – Префікси до дієслів руху

по– (пі–)	початок руху чи відсутність
під– (піді–)	наближення до когось, чогось
від– (віді–)	рух від когось, чогось
в–, у– (уві–), за–	рух усередину чогось
ви–	рух із середини чогось
при–	присутність суб'єкта в певному місці
до–	наближення до мети руху
про–	рух повз щось чи певна відстань
пере–	рух через об'єкт
об– (обі–)	рух навкруг когось, чогось

Таблиця 6 – Узгодження числівників з іменниками

Н.в. однини	Н.в. множини	Р.в. множини
1 (один) стіл	2 (два) столи	5, 6 . . . столів
1(одна) квітка	2(дві) квітки	10, 11, 12 . . . квіток
1 (одне, –о) вікно	3 (три) столи	багато вікон

Таблиця 7 – Перехід прямої мови в непряму

Пряма мова	Непряма мова
Я запитав: «Що . . . ?»	Запитати, <u>що</u>
Я запитав: «Де . . . ?»	Запитати, <u>де</u>
Я запитав: «Кому . . . ?»	Запитати, <u>кому</u>
Я запитав: «Кого . . . ?»	Запитати, <u>кого</u>
Він відповів: «Я . . . ».	Відповісти, <u>що</u>
Він сказав: «Читай, пиши . . . ». (імператив)	Він сказав, <u>щоб</u>

ВПРАВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вправа 1. Дайте відповіді на запитання, використовуючи виділені слова у відповідних відмінках.

а) *Друг*

1. Хто до вас приїхав?
2. Кого ви давно хотіли побачити?
3. Кого ви зустріли на вокзалі?
4. Кому ви писали листи?
5. З ким ви розмовляли по телефону?
6. Хто прислав вам телеграму?
7. Про кого ви часто розповідаєте?
8. Кому ви купили подарунок?
9. До кого ви їздили в Київ?
10. Від кого ви часто отримуєте листи?

б) *Подруга*

1. Хто вам зателефонував?
2. У кого сьогодні день народження?
3. Кому ви подаруєте квіти?
4. Кого ви чекаєте в гості?
5. З ким ви сьогодні зустрічаєтесь?
6. Хто вам подобається?
7. Про кого ви часто згадуєте?
8. Чиє це фото?
9. Кому подобається ця книга?
10. З ким ви підете в кафе?

Вправа 2. Замість крапок поставте виділені слова у відповідних відмінках.

а) *Озеро*

1. Це
2. Ми бачили . . . із вікна вагона.
3. З . . . дме вітер.
4. На . . . великі хвилі.
5. По . . . плывуть човни.
6. Ми під'їхали до
7. Я хочу піти до

8. Мені дуже подобається це

б) *Море*

1. Там унизу
2. Ми побачили . . . з ілюмінатора літака.
3. На . . . були невеликі хвилі.
4. . . . було спокійне.
5. По . . . плив теплохід.
6. Я давно не бачив
7. Я люблю сидіти біля
8. Я можу довго любоватися
9. Ми довго говорили про

Вправа 3. *Дайте відповіді на запитання, використовуючи виділені слова у відповідних відмінках.*

а) *Студенти*

1. Кому викладач задає запитання?
2. З ким розмовляє викладач?
3. Хто поїхав на екскурсію?
4. Про кого говорять викладачі?
5. До кого прийшли школярі?
6. Ким задоволений декан?

б) *Друзі*

1. Хто до вас прийде?
2. З ким ви підете гуляти?
3. Кому ви пишете листи?
4. Хто вам телефонує?
5. Про кого ви часто думаєте?
6. Кому ви повинні допомогти?

в) *Подруги*

1. До кого пішла Марія?
2. З ким працює Марія?
3. Про кого розповідає Марія?
4. Хто чекає Марію?
5. Кому Марія читала вірші?
6. З ким Марія пішла в кіно?

7. Кого любить Марія?

г) *Діти*

1. Про кого думає мама?
2. З ким тато піде гуляти?
3. Хто вранці йде в дитячий садок?
4. У кого багато іграшок?
5. Кому бабуся розказує казки?
6. Кому батьки купили подарунки?
7. Кого ви любите?

д) *Екзамени*

1. Що у вас буде у червні?
2. Про що думають студенти?
3. Чим цікавляться зараз студенти?
4. До чого почали готуватися студенти?
5. Що студенти повинні добре скласти?

е) *Листи*

1. Що ви писали весь вечір?
2. Про що ви говорили з товаришем?
3. Чим цікавився товариш?
4. Що ви отримали в суботу?
5. Чому ви були раді?
6. Що ви прочитали?

Вправа 4. *Замість крапок поставте виділені слова у відповідному відмінку.*

а) *Туристи*

1. У наше місто часто приїздять
2. Улітку тут завжди багато
3. Гід розповідав . . . про місто.
4. Гід запитав . . . , які музеї вони хочуть подивитися.
5. Гід був із . . . у музеях.
6. . . . цікавляться архітектурою міста.
7. . . . буде цікаво подивитися ці пам'ятники.
8. Наше місто сподобалося

б) Магазини

1. У центрі міста багато
2. У суботу в багато людей.
3. Ми повернулися з
4. Туристи цікавляться
5. Ми часто відвідуємо в центрі міста.
6. На цій вулиці є

Вправа 5. *Допишіть речення, використовуючи виділені слова у відповідному відмінку.*

1. Моя сестра навчається в Києві. Я давно не бачив часто пише мені листи. Вчора я отримав від великого листа. Сьогодні я повинен відповісти Я хочу зустрітися з
2. У мене є друг. звати Максим. працює в школі. Іноді ми ходимо з у басейн. Я вчу плавати. Мені подобається відпочивати із
3. Ці студентки вчать в нашому інституті. Я не знайомий зі Я не знаю, як звать Я часто зустрічаюся зі в бібліотеці. теж вивчають українську мову.

Вправа 6. *Дайте відповіді на запитання, використовуючи виділені прикметники та іменники у відповідних відмінках.*

а) Велика

1. Яка це кімната?
2. В якій кімнаті живе Тамара?
3. В яку кімнату ми зайшли?
4. Яка кімната подобається Тамарі?
5. Про яку кімнату ми говоримо?
6. Якою кімнатою задоволена Тамара?
7. Із якої кімнати ми вийшли?

б) Гаряча вода

1. Що вам треба?
2. Чим треба вимити посуд?
3. Що є в чайнику?
4. Чого у вас немає?
5. Про що ми говоримо?
6. Чого немає у склянці?

Вправа 7. Замість крапок пишть виділені словосполучення у відповідних відмінках.

1. У мене є нова ручка. Я купила Я пишу У сумці немає
. . . . лежить на столі. Я задоволена
2. Марії подобається українська мова. Вона із задоволенням вивчає
Ми теж цікавимося Ми повинні добре знати У січні в нас буде
екзамен з Я хочу говорити
3. Це іноземна студентка. Цей підручник потрібен Викладач запитує
. . . . Ми познайомилися з Вчора . . . не було в інституті. Ми говорили
про
4. У нашій групі працює молодий викладач. Ми працюємо з Нам
приємно відповідати Ми добре розуміємо
. . . працює багато і старанно. Нам подобається Ми хочемо
сподобатися

Вправа 8. Дайте відповіді на запитання.

а)

1. Кого ви бачили на виставці?
2. З ким ви розмовляли?
3. Хто показав вам свої картини?
4. Кому ви пообіцяли показати свої малюнки?
5. Чиї картини ви бачили на виставці?

відомий
український
художник

б)

1. Хто зайшов в аудиторію?
2. Кого ви бачили на зборах?
3. З ким ви познайомилися?
4. Кому ви допомагаєте вчитися?
5. У кого ви були в гостях?
6. Про кого ви розповідаєте?

наша
нова
студентка

Вправа 9. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова в дужках.

1. Якою ручкою ви пишете? (нова).
2. Яку карту ви повісили на стіну? (географічна).
3. Яку програму ви хочете подивитися? (музична).
4. У якої студентки є цей журнал? (мексиканська).
5. До якої студентки прийшли гості? (кубинська).
6. Який словник вам потрібен? (цей).

7. Якого брата ви зустрічаєте? (старший).
8. Якому другу ви телефонуєте? (свій).
9. Якою музикою ви цікавитесь? (класична).
10. З якою сестрою ви йдете в театр? (молодша).

Вправа 10. *Доповніть речення відповідними прислівниками (запитання як?)*

Зразок: – *Ольга читає*
 – *Ольга читає голосно.*

1. Студентка відповідає
2. Максим знає діалог
3. Марія говорить
4. Ми пишемо
5. Ніна . . . знає граматику.
6. Студенти . . . слухають викладача.
7. Антон . . . розказує текст.
8. Я розумію текст
9. Джон . . . говорить українською мовою.
10. Іван завжди ходить

Вправа 11. *Допишіть речення, добираючи до виділених прислівників антоніми.*

Зразок: – *Він читає швидко, а я*
 – *Він читає швидко, а я читаю повільно.*

1. Студент відповідає голосно, а студентка
2. Сестра говорить швидко, а брат
3. Ніна читає тихо, а Павло
4. Марта говорить українською мовою погано, а Мігель
5. Студентка слухає урок уважно, а студент
6. Я знаю текст добре, а ти
7. Ви розповідаєте правило правильно, а ви
8. Він пише повільно, а вона

Вправа 12. *Пишіть речення за зразком.*

Зразок: – *Він . . . студент. Він читає (гарний – гарно).*
 – *Він гарний студент. Він читає гарно.*

1. Ця студентка пише Ти купив . . . костюм. (красивий – красиво).

2. Ми іще . . . говоримо українською мовою. Він завжди відповідає
Він . . . студент. (поганий – погано).
3. Ганна говорить У неї . . . голос. (тихий - тихо).
4. Ми знаємо українську мову У мене є . . . друг. (добрий – добре).
5. Я читаю . . . роман. Цей автор пише (цікавий – цікаво).
6. Ми слухали . . . пісні. Олег . . . грає на гітарі. (чудовий – чудово).

Вправа 13. *Дайте відповіді на запитання.*

1. Куди ви йдете кожного ранку?
Де ви були вчора? (університет)
Звідки йдуть студенти?
2. Де ви берете книги?
Куди ви підете після уроків? (бібліотека)
Звідки повернулася Марія?
3. Де ви живете?
Куди ви прийшли? (гуртожиток)
Звідки ви вийшли?
4. Куди поспішають ці люди?
Де вони будуть слухати музику? (консерваторія)
Звідки ви повернулися на таксі?
5. Де працює Віктор?
Куди він ходить щодня? (завод)
Звідки прийшов Віктор?
6. Де живуть Мігель і Надіна?
Звідки вони приїхали? (Аргентина)
Куди вони поїдуть влітку?

Вправа 14. *Закінчіть речення.*

1. У суботу я піду
2. Мій брат працює
3. Ці студенти приїхали з
4. Мої друзі хочуть піти
5. Зараз я живу
6. Я не знаю, чому Таня не прийшла
7. Ольга готує обід на
8. Ми вчимося

9. Моя сім'я живе
10. Ми повернулися пізно з
11. Завтра ми поїдемо

Вправа 15. *Пишіть текст. Замість крапок поставте дієслово іти з відповідними префіксами.*

У неділю я вирішив . . . в музей. Я . . . з дому об 11 годині. Це зовсім недалеко від нашого будинку, тому я . . . пішки. По дорозі я вирішив . . . до свого друга і запросити його з собою. Я . . . до його будинку, . . . у будинок і подзвонив. З квартири . . . його сестра і сказала, що Бориса немає вдома. "Він . . . у бібліотеку", – сказала вона. Я . . . з будинку і . . . по вулиці. Спочатку я . . . прямо, потім я повернув направо. Нарешті я . . . до музею. Я . . . в музей, роздягнувся і . . . в перший зал. Я . . . всі зали. Цей музей мені дуже сподобався. Я одягнувся, . . . з музею і . . . додому.

Вправа 16. *Пишіть текст, вставляючи замість крапок дієслова іти чи їхати з відповідними префіксами.*

Вчора ми з друзями . . . в театр. Ми . . . з гуртожитку о 5 годині вечора. Ми . . . до зупинки і стали чекати автобуса. Через 5 хвилин автобус . . . до зупинки. Автобус зупинився, і з нього . . . всі пасажери. Ми . . . в автобус. Автобус . . . дуже швидко. Ми . . . на автобусі до центру. В центрі ми . . . з автобуса. Всі . . . в театр, а я в магазин, щоб купити квіти. Потім я . . . в фойє. Після дзвінка я . . . в зал і сів на своє місце. Коли вистава закінчилась, ми . . . з театру і . . . в кафе. Там ми вечеряємо. Після вечері ми . . . додому на таксі.

Вправа 17. *Доповніть текст дієсловами руху.*

Минулої неділі ми . . . за місто. Ми . . . з дому о 8 годині ранку. Біля будинку нас чекав товариш із власним автомобілем. Ми сіли в машину і Спочатку ми . . . по місту, а потім . . . з міста і . . . по трасі. Ми . . . кілометрів 30. Було дуже жарко, і ми . . . до річки. Ми . . . з машини і . . . до води. Тут, на березі річки, ми провели весь день. Ми грали в волейбол, . . . в ліс. О 5 годині вечора ми . . . назад. О 7 годині ми . . . додому.

Вправа 18. *Дайте відповіді на запитання за зразком.*

- Зразок: – У вас у кімнаті одне вікно?
– Ні, у мене в кімнаті два вікна.

1. У вас у кімнаті один стіл?
2. У вас один словник?
3. У вас один квиток?
4. У вас сьогодні одна лекція?
5. У неї один брат?
6. У місті один кінотеатр?
7. Ти отримав три листи?
8. У нього одна сестра?
9. У групі чотири студенти?
10. Зараз три години?

Вправа 19. *Дайте відповіді на запитання.*

1. Скільки вам років?
2. Скільки студентів у вашій групі?
3. Скільки годин ви працюєте кожного дня?
4. Скільки місяців ви живете в Україні?
5. Скільки груп на вашому факультеті?
6. Скільки викладачів працює у вашій групі?
7. Скільки годин ви спите?
8. Скільки часу ви готуєте домашнє завдання?

Вправа 20. *Замініть пряму мову непрямою.*

1. Викладач сказав нам: «У середу ви будете писати диктант».
2. Я сказав Павлу: «У мене є два квитки в театр».
3. Ганна написала своїм батькам: «Я скоро приїду додому».
4. Мій брат сказав мені: «Ввечері я прийду до тебе».
5. Антон написав батькові: «Я добре склав усі екзамени (іспити)».
6. Ніна сказала мені: «Я читала цю книгу».
7. Я сказав сестрі: «Ти повинна подивитися цей фільм».
8. Олег запитав мене: «Куди ти йдеш?»
9. Оксана запитала: «Де розташована пошта?»
10. Володя запитав мене: «Кому ти пишеш листа?»
11. Мама запитала сина: «Коли ти повернешся додому?»
12. Ми запитали нового студента: «Звідки ти приїхав?»
13. Викладач запитав: «Як звати цього студента?»
14. Ми попросили викладача: «Повторіть, будь ласка, ваше запитання».
15. Він сказав студентам: «Прочитайте вдома текст».
16. Батьки написали Марині: «Пиши нам частіше».

17. Я попросив друга: «Купи мені ліки».

18. Мама запитала доньку: «Коли ти повернешся?»

19. Дочка відповіла мамі: «Я повернуся додому о 6 годині вечора» .

Вправа 21. *Прочитайте текст.*

Дружні брати (Казка)

Жили в сусідніх селах два брати. Одного разу восени старший брат зібрав великий урожай рису. Він подумав, що у молодшого брата велика сім'я і вирішив йому допомогти.

Коли настала ніч, він узяв мішок рису і пішов у село, де жив молодший брат. Ніч була темна, мішок був важкий, йти було важко, але старший брат ішов і думав: «Завтра вранці брат відчинить двері і побачить мішок рису. Це буде велика радість для нього». Він підійшов до будинку, де жив брат, і поставив мішок біля дверей.

Коли він повернувся додому, то побачив, що у нього, як і раніше, десять мішків рису. Він знову взяв мішок рису і пішов у сусіднє село. В цей час на небі з'явився місяць, який освітив шлях. І старший брат побачив на шляху свого молодшого брата. Він ішов у село, де жив старший брат і теж ніс йому мішок рису. Брати все зрозуміли і нічого не сказали один одному. Мішки з рисом були важкі, але на душі у них було легко.

Вправа 22. *Перекажіть текст.*

Вправа 23. *Прочитайте українські прислів'я.*

Та сім'я міцна, де брати один одного шанують.

Під лежачий камінь вода не тече.

Вправа 24. *Поясніть, як ви розумієте ці прислів'я.*